



# הלכות מוקצה

## א. כלי שמלאכתו לאיסור:

א. כל כלי שהשימוש בו הוא למלאכות האסורות בשבת כגון פטיש, אך אם מיועד הוא גם למלאכות היתר וגם למלאכות איסור כגון פיירקס שמניחים בו מאכלים למשמר במקרר וגם מבשלים בו באש, אין דינם ככלי שמלאכתו לאיסור, אלא ככלי שמלאכתו להיתר  
**דוגמאות לכלים שמלאכתם לאיסור:** עט, עיפרון, מחק, מחדד, מחבת, תנור, גפרורים, סיגריות, מאוורר, פטיש, מטריה, מסמר, מסכריים.

### כלי שמלאכתו לאיסור

מותר לטלטלו לצורך מקומו: דהיינו שצריך לאותו מקום שהכלי נמצא בו. כגון: עט הנמצא על כסא שרוצה לשבת בו, מותר להרימו ולהזיזו.

מחמה לצל, שלא ייגבב, לכבוד אורחים: כלי שמלאכתו לאיסור הנמצא בשמש וחם עליו שלא יתקלקל מחמת החום אסור לטלטלו לצל וכ"ל בזמן גשם, וכן אם יש חשש שייגבב, אלא שרשאי לטלטלו ע"י שינוי וכן מותר לטלטלו ע"י שישתמש בו שימוש של היתר. וכן הדין לגבי אורחים שנהוג לסדר את הבית לפני הגעתם.

מותר לטלטלו לצורך גופו. כגון להשתמש בכלי למלאכה של היתר-לפצח אגוזים.

## ב. מוקצה מחמת חסרון כיס:

כל כלי שמלאכתו לאיסור, ומקפידים שלא להשתמש בו אלא רק את השימוש המיוחד שלו, ולא לשימוש אחר כלל, מחשש שמא יתקלקל או יתלכלך וכדומה, הרי הוא "מוקצה מחמת חסרון כיס", דהיינו שחושש לחסרון בכיסו- בכספו. אבל אם לא מקפידים עליו כ"כ, ומידי פעם משתמשים בו לדבר אחר אינו נחשב למוקצה מחמת חסרון כיס, אלא ככלי שמלאכתו לאיסור.

### מוקצה מחמת חסרון כיס

מוקצה מחמת חסרון כיס תלוי בקפידתם של בעלי החפץ בלבד, לכן אם הבעלים אינם מקפידים עליו מלהשתמש בו לדבר אחר אינו נחשב למוקצה מחמת חסרון כיס לדוגמא: פלאפון שאין מקפידים עליו אינו נחשב למוקצה מחמת חסרון כיס ומותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו.

אסור לטלטלו אפילו לצורך גופו או מקומו אע"פ שצריך את גופו למלאכה היתר או שצריך את מקומו שעליו מונח החפץ וכל שכן אסור לטלטלו מחמה לצל.

## ג. מוקצה מחמת גופו:

כל דבר שאינו כלי, ואינו ראוי למאכל אדם או למאכל בהמה ואינו מיועד לשום שימוש, הרי הוא מוקצה מחמת גופו. דוגמאות: אבנים, עצים, עפר, קליפות ביצים, קליפות אגוזים, עצמות, כסף.

### מוקצה מחמת גופו

**גרף של רעי-** פירושו כלי שהקטנים עושים בו צרכים. התירו חכמים לטלטלו, מטעם, שהוא מאוס בעיני הבריות. ומכאן למדנו על כל דבר מאוס שמותר לטלטלו.

אם מייחדו לפני שבת להשתמש בו לדבר מסוים, אינו מוקצה. לכן אם ייחד אבן לפני שבת לעצירת הדלת, היא מותרת בשימוש על אף שנחשבת מוקצה.

אסור לטלטלו אפילו לצורך גופו או מקומו וכל שכן מחמה לצל.

## ד. כלי שמלאכתו להיתר:

כל חפץ שהשימוש בו הוא למלאכות של היתר, הרי הוא נחשב כלי שמלאכתו להיתר. דוגמאות: כסא, שולחן, כוסות, צלחות, סכינים, כפות, מזלגות, מפתח, מטאטא.

### כלי שמלאכתו להיתר

יש להעיר למשמע אוזנם של אנשים שידהם עסקניות מידי ובשעת שירה או דברי תורה, אינם שמים על ליבם ומשחקים בכפות ובמזלגות.

מותר לטלטלו לכל צורך, כמו לסדר את הבית או להעבירו מחמה לצל, אבל ללא שום צורך כלל אסור כגון: להזיז כסא ללא צורך.